

שאלה: הגיע אלי אחיין מחוץ לארץ, ויתארח אצלי בחג. השנה חג שבועות חל ביום ראשון בשבוע. כיון שחייבים בני חוץ לארץ לשמור יומיים חג, יצא לו שלושה ימים רצופים לנהוג איסור מלאכה, שבת ושני ימי שבועות. ביישוב קטן שם אני גר אין מניין מתפללים לבני חוץ לארץ. כיצד יעשה?

תשובה: האמת היא שמנהג חומרא שבני חוץ לארץ נוהגים להוסיף יום אחד לחג, מוזכר בגמרא (פסחים נ ע"ב) ואין לזלזל בו. כי הוא משמש זְכָר למצוה יקרה מאד, לקידוש החודש שאנו מכריזים על חודש חדש, על פי עדים שראו את הירח ובאו לבית דין להעיד על כך. אמנם בזמננו נוהגים כולנו להתחיל חודש חדש על פי לוח השנה. אבל לא כך רצה הקב"ה. לפי התורה תפקיד בני ישראל לקדש את החדשים ולקבוע את הזמנים. המפתח לקבוע זמן כל חג נמסר לבית דין של ישראל. כאשר שוב יקים לנו הקב"ה סנהדרין, נחזור לנהוג זה. מה שבני חו"ל שומרים יום טוב הנוסף הזה [כאילו מחמת הספק שבמקומם "אינם יודעים" מתי בית דין בירושלים קבע ראש חודש] הוא משמש מזכרת לכולם שעלינו לקוות לחידוש הסנהדרין, וחידוש תחולת החודש על פי עדותם של יהודים.

אבל בבוא בן חוץ לארץ לארץ ישראל, אין הדבר כל כך פשוט שעליו להמשיך במנהגו של יום אחד נוסף. הרי אביו של רבי יעקב עמדין, בשו"ת חכם צבי (סי' קסז), פסק שיש לו לנהוג כמו כל שאר היהודים בארץ ישראל ולא להוסיף יום אחד. הרב עובדיה יוסף (שו"ת יביע אומר, חלק ששי סי' מ) הביא שהסכימו אתו הרב בעל התניא בשו"ע שלו (סי' תצ"ו), וכן שו"ת שואל ומשיב (מהד' ג, ח"ג סי' כח). אבל כיון שהרבה פוסקים חולקים עליו וסברו שיש לבן חו"ל לשמור גם בארץ ישראל יום נוסף, יש לו להחמיר. אבל הרב עובדיה מתיר לבחור הבא מחו"ל ויש אפשרות שישא אשה פה בא"י, הוא היכול לנהוג יום אחד בלבד.

והנה רב גדול, הרב נתן צבי פרידמן (שו"ת נצר מטעי, סי' י') ביסס עם הוכחות רבות לדברי חכם צבי, וסמך עליו למעשה.

ראו זה פלא. רבי יוסף קארו, שכתב דיניו בשולחן ערוך (או"ח סי' תצו) בהיותו בארץ ישראל, כתב רק את ההלכה של בן ארץ ישראל היוצא לחו"ל, ולא כתב מה הדין של בן חו"ל הבא לארץ ישראל. אמנם בשו"ת אבקת רוכל (סי' כו) הוא כתב כי בימיו היה מנהג בני חו"ל שהגיעו לביקור בא"י שעשו לעצמם מניין מתפללים ביום שני לנוסח חו"ל. לשון ר"י קארו משמע ביקורת על נוהג זה "וזו היא שקשה בענין"; אמנם מלמד זכות עליהם. אבל לענין איסור מלאכה ביום טוב שני, ר' יוסף קארו שתק, ולא הזכירו בשו"ע (בסי' תצ"ו).

לכן האיש שבא אליך לחג, אם הוא רווק ואפשר שימצא בחורה כאן ויתחתנו, כבר עכשיו איננו חייב לשמור יום טוב שני. ולענין להתפלל עם מנין של בני חו"ל, אינו חייב. אדרבה, מדברי ה"משנה ברורה" (תצו, ס"ק סוף ס"ק יג) "תפילת יום טוב צריך להתפלל בביתו בצנעא" משמע שאסור.

בספר "ארץ ישראל" (עמ' מג) של הרב טיקוצינסקי (מחבר "גשר החיים") העיד כי ר' שמואל סלנט אב"ד ירושלים היה פוסק שעל האורחים מחו"ל להתפלל בצנעא ולא לארגן תפילה ציבורית, וציין לדבר שו"ע הנ"ל. וגם הרב קוק התנגד לעריכת מנינים כאלו (דברי הרב מ"צ נריה ב"מועדי הראי"ה", עמ' קמד-קמה). ובספר "יום טוב שני כהלכתו" (של הרב ירחמיאל פריד, עמ' נא) מביא כי גם ר"מ פיינשטיין התנגד. ושם ציין שרש"ז אוערבך אמר כי סברת החכם צבי טובה.

לכן תשמור לקיים דברי גדולי עולם אלו.